

A különszám elé

*Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás
(EFOP-1.3.1-15-2016-00001 kiemelt projekt)*

*Könyvtárak, múzeumok és közművelődési intézmények
az aktív közösségekért, a fenntartható és fejlődő társadalomért.*

Minden pillanat örökkévalóság. De a leghosszabb örökkévalóság is csak egy pillanat. A két mondatot egymás mellé állítva és a második mondatba belekapaszkodva adódik a kérdés: van-e értelme? Van-e értelme cselekedni, akarni, hiszen ami tegnap még fontos volt, másnapra paránná válhat. Miért akarunk mégis teljes szívvel elérni dolgokat még ma, és miért érezzük úgy, hogy a teendőink, a küldetésünk megkerülhetetlenül fontos?

„Az élet mellett ott van a halál, a boldogságnál a lehangolás, a fénynél árnyék, kétség és remény. Ott állok, látod, hol te, mindenütt...” mondja Lucifer Madách Imre: *Az ember tragédiája* első színében. A luciferi gondolkodás, a luciferi gondolat körülhang bennünket.

De hagyjuk el a bizakodás és a kétségbeesés mezsgyehatárát, és mielőtt elbillennénk bármelyik irányba, tartsunk önvizsgálatot!

A rendszerváltásig tekintek vissza, az önkormányzatok létrejöttéig. A szabadságélmény öröme egy ideig eltompította a látható nehézségeket, de ahogy teltek az évek, kitapinthatóvá vált, hogy az önkormányzatok feladatai és a feladatellátáshoz rendelkezésre álló források aránya folyamatosan torzul, és egyre nőnek az esélyek közötti különbségek az egyes (akár a szomszédos, tehát azonos kistérségi feltételek mellett létező) települések között is. A források hiányában mind hangsúlyosabb szerephez jutott az eredményesség terén a helyben meglévő humán erőforrás. Néhány településnek szerencséje volt, mert egy ügyes polgármesterrel olyan fejlesztésekbe foghatott, amelyről mások még csak nem is álmodhattak. A települések többsége viszont lassan elmerült saját problémahalmazába, az utak kátyúiba, a hiányzó infrastruktúrába, a közműrendszerek avultságába és az ebből fakadó működtetési nehézségekbe, a felújításra váró középületekbe. Az előremenekülés – vagy csak egyszerűen az élet által megkövetelt kiadások kifizetése – hitelfelvételre készítette az önkormányzatokat. A települések egy része a hitelt felélte, de visszafizetni már nem tudta. Csak pénz tud pénzt fialni, de ahol évtizedekre előre el van költve a jövőbeni forint is, ott mi esélyünk lehet?

Ezt a kegyetlen helyzetet ismerte fel a kormány, és döntött az önkormányzatok pénzügyi konszolidációjáról, a hitelek átvállalásáról, a hitelspirál széttöréséről, majd ezt követően fejlesztési források nyitására.

A kormányzati szándék nemes. Legyen egyre több magyar település sikeres, fenntartható fejlődési utat bejáró, „smart-konceptiót” dédelgető, a helyi erőforrásokat maximálisan kihasználó.

De a cél, legyen bármilyen nemes, önmagát még nem tartja el. Azt kell látnunk, sőt egyre inkább láttatnunk minden települési vezetővel, hogy a pénzügyi konszolidációval csupán levegőhöz jutott a település. Az csak erre elég.

Meg kell hát tennünk a második lépést is. A pénzügyit követő kulturális konszolidációt. A „Kulturális alapellátás” címen meghirdetett program kiterjesztése a felszínen tartott és megélt kulturális elemeken túl az identitáselemeket szeretné a településen élők fókuszába állítani közösségi alapintézményeiken (pl. könyvtár, közösségi, illetve közművelődési tér, közösségi műemlékek) keresztül, melyek ahhoz kelljenek, hogy az emberek közösségi életet élni kívánó aktivitása fokozódjon, hogy az emberek saját településük, településrészük védbástyájaként éljenek, gondolkodjanak és cselekedjenek.

Számos jó példát ismerünk és láttunk arra, hogy bajban összefog az ország. Jó lenne, ha a dolgos jövőbeli mindennapok tervezése éppoly elégséges indok lenne az összefogásra, mint az égő határ vagy a településre betörő ár. Lehetségesnek kell lennie! A jövő a tét. Nem a múlt nélküli jövőé, hanem a múltat ismerő, azt megvalló jövőé. Amiben mindannyiunk élete jelen van, és a szüleinké is, meg a nagy- és dédszüleink élete is. Az évszázadokon át felkelő és lebukó nap üzenete, a tájhoz illő ételek illata, a helyi viseletek színessége, gazdagsága is benne van. A mesterségek, az emlékek, az emlékhelyek üzenete is benne van, és az is, hogy vigyázzunk rájuk! Építsük és adjuk tovább gyermekeinknek. A kultúra így tart meg mindnyájunkat.

A könyvtárak mint közösségi színterek és mint településtörténeti gyűjtőpontok a művelődés társszereplőivel (a közművelődéssel és múzeumüggyel) összefogva a közösségfejlesztés kulturális bázisát adhatják a települések számára.

A Könyvtári Figyelő mostani különszáma, melyet kezében tart a Tisztelt Olvasó, a kulturális közösségfejlesztés örömét hirdeti. Példát kíván mutatni a könyvtári szakterületről. Ösztönözni szeretne. Szólni mindazokhoz, akik könyvtáros, múzeumi, közművelődési szakemberként, önkormányzati döntéshozóként vagy kistelepülésen, lakótelepen élő értelmiségként felelősséget éreznek a közös múltra épülő jövő iránt. Akik vállalják a küzdelemet. Ahogy Madách mondja, de már Ádám szavaival *„Az élet küzdelem, s az ember célja e küzdelem maga...”* (XIII. szín).

Fehér Miklós
igazgató
Könyvtári Intézet

